

مارک ایران - ۱ (آشنایی با بانک کتابشناسی) - ۲ واحد درسی

در چند دهه اخیر فهرست نویسی ماشین خوان (مارک) در کشورهای مختلف رایج شده است. در کشور ما پایه های اساسی مارک ایران در دهه ۸۰ بنیان نهاده شده و بکارگیری مارک در کشور مارک در کشور مستلزم آشنایی و دانستن چگونگی استفاده از مارک است. لذا آموزش مارک برای همه کتابداران و اطلاع رسانی امری ضروری به نظر می رسد .
مارک ایران بر پایه یونی مارک بنا نهاده شده است . هدف اولیه یونی مارک تسهیل تبادلات بین المللی داده های کتابشناختی ماشین خوان بین سازمان های ملی کتابشناختی است.

از فواید مارک می توان به این موارد اشاره نمود:

- اشتراک منابع کتابشناختی
- ایجاد ارزش افزوده برای رکوردهای فهرست نویسی
- برقراری ارتباط بین اجزای یک رکورد کتابشناختی ایجاد ارتباط بین رکوردهای کتابشناختی و ...

شما در این دوره با مارک ایران و ده بلوک (۹-۰) بانک کتابشناختی آشنا خواهید شد. براساس تجربیات مدرس رعایت ترتیب در آموزش محتوای بلوک ها ممکن است فراگیران را دچار سردرگمی کند لذا ترتیب فعلی شماره بلوک ها در این درس جهت سهولت در امر آموزش و یادگیری مارک است .

تلاش شده است در این درس فیلهای اصلی و کاربردی تر مربوط به هر بلوک آموزش داده شود و به تعداد معدودی از آن ها برحسب تشخیص و تجربه مدرس اشاره نشده است.

شما در پایان قادر خواهید بود با در اختیار داشتن اطلاعات صفحه عنوان کتاب پیشینه مارک مربوط به آن را تهیه نمایید.

جلسه ۱: مارک چیست ؟

- پیشگفتار ، مقدمه ، تاریخچه مارک
- فرمت های رایج مارک
- فواید مارک
- مارک ایران

جلسه ۲: تعاریف و اصطلاحات

- مقدمه
- فهرست اصطلاحات

جلسه ۳: بانک های مارک

- مقدمه
- بانک رده بندی
- بانک مستندها
- بانک موجودی
- بانک کتابشناسی

- عناصر مشترک تشکیل دهنده بانک ها

جلسه ۴ : بلوک ۲

- مقدمه
- تعریف بلوک ۲ (بلوک اطلاعات توصیفی)
- فیلد ۲۰۰ (عنوان و نام پدیدآور)
- نشانگرهای فیلد ۲۰۰
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۲۰۰
- فیلدهای فرعی ۲۰۰
- فیلد ۲۰۵ (وضعیت ویراست)
- ۲۰۶ (ناحیه جزییات ویژه مواد : مواد جغرافیایی - داده های ریاضی)
- ۲۱۰ وضعیت نشر و پخش و غیره
- فیلد ۲۱۵ (مشخصات ظاهری)
- فیلد ۲۲۵ (فروست)
- نشانگرهای فیلد ۲۲۵
- نحوه کاربرد نشانگرها در فروست

جلسه ۵ : بلوک ۷ (مسئولیت معنوی اثر) بخش اول نام های اشخاص

- تعریف بلوک ۷ (بلوک مسئولیت معنوی اثر)
- ۷۰۰ نام شخص بمنزله سرشناسه (مسئولیت معنوی درجه اول)
- نشانگرهای فیلد ۷۰۰
- توضیحات تکمیلی نشانگر ۲ - فیلد ۷۰۰
- نحوه کاربرد نشانگرها
- دستورالعمل مارک ایران برای اسامی همراه معادل لاتین
- استفاده از فیلد فرعی ۹ در بلوک ۷
- فیلدهای مرتبط ۷۰۰
- نکاتی درباره سرشناسه
- ۷۰۱ نام شخص - مسئولیت معنوی اثر
- نکته مهم در استفاده از فیلد ۷۰۱
- نحوه کاربرد فیلد ۷۰۱
- ۷۰۲ نام شخص - (مسئولیت معنوی درجه دوم)
- نکته مهم در استفاده از فیلد ۷۰۲
- نحوه کاربرد فیلد ۷۰۲
- ۷۰۹ نام / عنوان
- نحوه کاربرد فیلد ۷۰۹

جلسه ۶: بلوک ۷ - (مسئولیت معنوی اثر) بخش دوم نام تنالگان ها و همایش ها

- ۷۱۰ نام تنالگان ها بمنزله سرشناسه (مسئولیت معنوی درجه اول)
- نشانگرهای فیلد ۷۱۰
- نحوه کاربرد فیلد ۷۱۰
- نحوه کاربرد فیلد ۷۱۱
- ۷۱۲ نام تنالگان مسئولیت معنوی درجه دوم
- نحوه کاربرد فیلد ۷۱۲
- ۷۲۰ نام خاندان به منزله سرشناسه
- نحوه کاربرد فیلد ۷۲۰
- ۷۲۱ نام خاندان (مسئولیت معنوی برابر)
- ۷۲۲ نام خاندان (مسئولیت معنوی درجه دوم)

جلسه ۷: بلوک ۵ (بلوک عنوان های مرتبط)

- تعریف بلوک ۵
- ۵۰۰ عنوان قراردادی
- نشانگرهای فیلد ۵۰۰
- توضیحات تکمیلی درباره نحوه کاربرد نشانگرها
- ۵۰۱ عنوان مشترک قراردادی
- نشانگرهای فیلد ۵۰۱
- ۵۱۰ عنوان به زبان دیگر
- نشانگرهای فیلد ۵۱۰
- ۵۱۲ عنوان روی جلد
- نشانگرهای فیلد ۵۱۲
- ۵۱۶ عنوان عطف
- ۵۱۷ عنوان های گوناگون دیگر
- ۵۳۲ عنوان گسترده
- نشانگرها
- ۵۴۱ عنوان ترجمه شده توسط فهرست نویس
- ۵۴۵ عنوان بخش

جلسه ۸: بلوک ۳ (بلوک یادداشت)

- تعریف بلوک ۳
- چگونگی کاربرد فیلدهای بلوک ۳

- ۳۰۰ یادداشت کلی
- فیلهای فرعی فیلد ۳۰۰
- ۳۰۱ یادداشت های مربوط به شماره های شناسایی
- ۳۰۲ یادداشت های مربوط به اطلاعات کد شده
- ۳۰۳ یادداشت های مربوط به اطلاعات توصیفی
- ۳۰۴ یادداشت های مربوط به عنوان و پدیدآور
- ۳۰۵ یادداشت های مربوط به ویراست و تاریخچه کتابشناسی اثر
- ۳۰۶ یادداشت های مربوط به چاپ و نشر ، پخش و غیره
- ۳۰۷ یادداشت های مربوط به مشخصات ظاهری اثر
- ۳۰۸ یادداشت های مربوط به فروست
- ۳۱۰ یادداشت های مربوط به صحافی و دسترسی به اثر
- ۳۱۲ یادداشت های مربوط به عنوان های مرتبط
- ۳۱۴ یادداشت های مربوط به مسئولیت معنوی اثر
- ۳۱۶ یادداشت های مربوط به نسخه موجود
- ۳۲۰ یادداشت های مربوط به کتابنامه ، واژه نامه و نمایه نامه های داخل اثر
- ۳۲۴ یادداشت های مربوط به نسخه اصلی
- ۳۲۶ یادداشت های مربوط به فاصله انتشار (پیاپیها)
- ۳۲۷ یادداشت های مربوط به مندرجات
- ۳۲۸ یادداشت های مربوط به پایان نامه
- ۳۳۳ یادداشت های مربوط به مخاطبان و کاربران ویژه

جلسه ۹ : بلوک ۶ (تجزیه تحلیل موضوعی)

- تعریف بلوک ۶
- ۶۰۰ نام شخص بمنزله موضوع
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۰
- ۶۰۱ نام تنالگان ها به منزله موضوع
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۱
- ۶۰۲ نام خاندان بمنزله موضوع
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۲
- ۶۰۴ پدیدآور و عنوان بمنزله موضوع (نام / عنوان)
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۴
- ۶۰۵ عنوان به منزله موضوع
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۵
- ۶۰۶ موضوع (اسم عام با عبارت اسم عامی)

- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۶
- نشانگرهای فیلد ۶۰۶
- ۶۰۷ نام جغرافیایی به منزله موضوع
- نحوه کاربرد نشانگرها در فیلد ۶۰۷
- ۶۷۶ رده بندی دهمی دیویی
- فیلدهای فرعی فیلد ۶۷۶
- ۶۸۰ رده بندی کتابخانه کنگره
- فیلدهای فرعی ۶۸۰
- ۶۸۶ سایر رده بندی ها

جلسه ۱۰: بلوک ۰ بلوک شناسی

- تعریف بلوک ۰
- ۰۰۱ شناسگر رکورد
- ۰۱۰ شماره استاندارد بین المللی کتاب (شابک - ISBN)
- ۰۱۱ شماره استاندارد بین المللی پیاپیها (شاپا - ISSN)
- ۰۱۳ شماره استاندارد بین المللی موسیقی (شابم - ISMN)
- ۰۲۰ شماره کتابشناسی ملی

جلسه ۱۱: بلوک ۴ (بلوک شناسه رابطه)

- تعریف بلوک ۴
- ۴۱۰ فروست
- ۴۵۱ ویراست دیگری از اثر در قالب همان رسانه (همرسانه)
- ۴۵۲ ویراست دیگری از اثر در قالب رسانه ای دیگر (دیگر رسانه)
- ۴۶۳ قطعه (شماره مجله و غیره)

جلسه ۱۲: بلوک ۸ (بلوک ویژه کاربرد بین المللی) و بلوک ۹ (بلوک ویژه کاربرد ملی و محلی)

- تعریف
- ۸۰۱ مبدا اصلی
- نشانگرهای فیلد ۸۰۱
- ۸۳۰ یادداشت های فهرست نویس
- نحوه کاربرد فیلد ۸۳۰
- ۸۵۶ الحاقات الکترونیکی
- ۹۱۱ وضعیت ویرایش رکورد
- ۹۱۵ وضعیت فهرست نویسی

- ۹۳۲ اطلاعات دسترسی رکورد

جلسه ۱۳: بلوک ۱ (اطلاعات داده های کد شده)

- تعریف بلوک ۱
- ۱۰۰ داده های کلی پردازش
- ۱۰۱ زبان اثر
- ۱۰۲ کشور محل نشر یا تولید
- ۱۰۵ فیلد های داده های کد شده : تک مگاشت ها
- ۱۲۶ فیلد داده های کد شده : مواد شنیداری - خصوصیات فیزیکی

جلسه ۱۴: ساختار فرمت مارک ایران

- ساختار کلی
- برچسب رکورد
- فهرست راهنما
- فیلد های داده ای

جلسه ۱۵: تمرین سری اول

- اطلاعات صفحه عنوان شماره ۱ تا ۶

جلسه ۱۶: تمرین سری دوم

- اطلاعات صفحه عنوان شماره ۷

